

Obstajata dve osnovni skupini testov: testi, ki dokazujejo prisotnost protiteles v krvi in testi, ki dokazujejo prisotnost samega virusa oz. njegove RNA v krvi (viral load). Vsak test ima svoje značilnosti in prednosti.

A) Dokazovanje protiteles v krvi

Dokazovanje protiteles v krvi je najpogosteje uporabljena metoda za ugotavljanje okužbe (presejalni testi). Slaba lastnost je diagnostično okno, ki lahko traja tudi 3 mesece (protitelesa se v tem času pojavijo v >95% okuženih). V 6 mesecih po okužbi se pojavijo protitelesa pri >99% okuženih. Testiranje je zato potrebno ponoviti čez 3-6 mesecev, zlasti v primerih kadar imamo v anamnezi nedavno tvegano obnašanje. Diagnostični postopek poteka v več korakih:

- Odvzem krvi
- Testiranje krvi na protitelesa proti HIV z dvema presejalnima testoma (ELISA testi), različnih metod. Na Mikrobiološkem inštitutu v Ljubljani pri presejalnem testiranju uporabljajo poleg ugotavljanja protiteles tudi določanje posebne beljakovine, ki je sestavni del virusa (p-24 antigen)
 - V primeru jasne nereaktivnosti je pacient negativen.
 - V primeru reaktivnosti (tudi delne, le v enem testu), naredimo takoj, brez ponavljanj presejalnih testov, dodatno testiranje z dvema različnima potrditvenima testoma Western blot (eden specifičen za HIV-1, drugi za HIV-2) ter Immunoblot.
 - Če sta oba testa jasno negativna je pacient negativen.
 - Pozitiven Western blot pomeni, da je pacient okužen s HIV.

Testi za slino

Testi za dokazovanje okuženosti s slino so zanimivi zato, ker je način odvzema hiter, lahek, cenovno ugoden in uporabniku prijaznejši. Izvede se tako, da se preiskovancu za 2 minuti v usta položi posebno pripravljen tampon. Tampon se nato primerno shrani in pošlje v laboratorij. Tam v vsebini tampona ugotavljajo prisotnost IgG protiteles proti HIV, ki so v slini celo višje kot v plazmi. Metoda dobra in natančna.

Testi za domačo uporabo:

Na trgu so že na voljo hitri test Home Access Express testi za 40\$. Uporabnik se z lanceto zbode sam in kapljo krvi na filtrirnem lističu v posebni embalaži pošlje v laboratorij. Rezultati so znani v 3-7 dneh po telefonu. Senzitivnost in specifičnost testa sta dobri.

Možno je tudi dokazovanje protiteles v urinu in vaginalnih izločkih (pri žrtvah posilstva), vendar oba testa lahko izvaja le medicinsko osebje.

B) Testi za dokazovanje virusa v krvi

V krvi lahko z več metodami dokazujemo tudi prisotnost samega virusa. Posebno mesto med omenjenimi testi ima kvantitativni test plazemske HIV RNA (viral load).

Uporaben je v:

- diagnostiki akutnega HIV sindroma (velike koncentracije HIV RNA, ko protitelesa ponavadi še niso prisotna)
- za prognozo kroničnega poteka bolezni
- verjetnost prenosa (kužnosti obolelega)
- za spremljanje učinkovitosti zdravljenja (takoj po uspešni uvedbi zdravljenja pride do opaznega padca koncentracije virusa, ob pojavu odpornosti virusno breme ponovno naraste).